Het CDA heeft bij de voorjaarsnota een algemene beschouwing gehouden. Een screening van de begroting leert dat het college niet goed heeft geluisterd. Wij vinden te weinig van onze punten in deze begroting terug. Deze begroting is qua opzet in lijn met de vorige begrotingen en dus weinig vernieuwend. Wat willen wij veranderen? Wat kunnen wij veranderen? Dat is de vraag die nu voorligt. Ik doe dat in 3 punten. Ik heb er veel meer. Maar al die andere passen niet op 2-A4tjes.

Citaat 1: Het is de belangrijkste taak van geld om in dienst te staan van mensen

We willen we veranderen? Wij willen een begroting die de raad echt in positie brengt waar het gaat om de kaderstellende en toezichthoudende rol. Het gaat om de 3-W's, de vragen: Wat willen wij bereiken, wat gaan wij ervoor doen en wat mag het kosten. Dit moet centraal staan. Het gaat om meer dan het louter ontcijferen van cijfers. Daarover dienen wij straks een **motie** in.

Wanneer wij kijken naar het financiële meerjarenperspectief, dan staan alle seinen op rood. De netto schuldquote stijgt, de solvabiliteitsratio daalt, de rente stijgt, de inflatie neemt toe en onze belastingcapaciteit nadert de artikel 12grens. Het college doet het voorkomen alsof de begroting sluitend is. Dat is niet zo. Hij is sluitend gemaakt door een cumulatieve OZB-verhoging van 7,5% boven op de al afgesproken verhoging van 4%. Over 4 jaar betalen bedrijven en burgers 1 miljoen extra OZB. Het college is voorbijgegaan aan de raadsbreed aangenomen motie om eerst met elkaar te kijken naar de inkomsten en uitgaven alvorens de OZB te verhogen. Kunnen we infrastructurele projecten temporiseren (motie). Daarnaast is het VNG-advies terzijde gelegd om de effecten van het ravijnjaar 2026 en 2027 te vertalen in het meerjaren- perspectief. CDA Hattem vindt dat het rijk over de brug moet komen. Daarom moeten we de tekorten in meerjarenperspectief laten zien. Het sluitend maken van de begroting in meerjarenperspectief moeten wij niet nu doen, maar bij de Kadernota 2024. Dan moeten we kijken naar zaken als ingroei personeel, het meerjaren-investeringsprogramma, inkomensafhankelijke eigen bijdragen bij de WMO enzovoorts. Daarbij moet ook gekeken worden naar de kostendekkendheid van de begraafplaats. Wij maken ons zorgen over de betaalbaarheid van deze bijzondere gedenkplaats. Daarover dienen wij een **motie** in. Verder willen wij in 2024 kijken of er geld vrij gemaakt kan worden voor verbreding van het fietspad tussen Hattem en Wapenveld. Plus onderzoek naar een halfverdiepte tunnel onder de Apeldoornseweg (motie) In ieder geval moet het roer om waar het gaat om de inhuur van dure ambtenaren. In 2022 hebben wij voor bijna 3 miljoen euro aan externe inhuur uitgegeven. In 2023 zal dat zelfs nog meer zijn. Dat is bijna 1/3 van de personele kosten. Dit kan zo echt niet langer. Er ontstaat scheefgroei in beloning tussen vast personeel en ingehuurd personeel plus dat noodzakelijke kennis uit organisatie verdwijnt. Daarom is het nodig dat de formatie van zowel de ambtelijke organisatie als de griffie op orde wordt gebracht. Kijk daarbij ook goed naar de span of control van leidinggevenden. De interne duurzame verbouw van het stadhuis vinden wij nodig.

De nu voorgestelde OZB-verhoging vinden wij veel te prematuur. Daarom dienen wij samen met HC, VVD en FB een **amendement** in om de begroting in meerjarenperspectief te wijzigen.

Citaat 2: Wie verstandig is, ziet vooruit. Hij gaat omzichtig te werk. Hij kijkt verder dan zijn neus langs is. Hij heeft een brede horizon.

Twee onderwerpen willen wij er uitlichten. Wonen en migratie i.c. opvang van nieuwkomers. Bij beide onderwerpen geldt: we moeten op basis van actuele visies komen tot uitvoering van beleid. Ook hier op basis van de 3-W's.

1. Wonen. We leven in Hattem met elkaar op een kluitje. De ruimte is schaars en allerlei zaken strijden om die schaarse ruimte. We willen voldoende woningen bouwen, we willen natuurbehoud, we nieuwe energie, we willen duurzame oplossingen, we willen een gezonde leefomgeving, we willen een sociale samenleving. Om dat te bereiken moeten we keuzes maken. En dan kun je niet iedereen tevredenstellen. Betaalbaar wonen staat bij ons voorop. Wat wij missen is een plan van aanpak om dat te bereiken. Tot nu toe is het binnen onze raad nog veel gepraat en weinig resultaat. Op 5 juni jl. werd in een motie vastgelegd dat de Omgevingsvisie binnen 2 jaar moet worden herzien en dat er een woonplan moet worden gemaakt. Inmiddels zijn we weer 5 maanden verder. CDA wil graag nog dit jaar op 2 A4tjes een projectplan voor de herziening van de omgevingsvisie met daarin zaken als: de organisatie, het geld, de kwaliteit, de participatie en het tijdpad. College, breng ons als raad in positie! Met het woonplan bent u al ruim 1,5 jaar bezig en het schiet nog niet echt op. In de

tussentijd wachten onze jongeren en ouderen op nieuwe betaalbare woningen. Het vertrouwen in de politiek neemt af bij de jeugd. We moeten met ze in gesprek (**motie**). Ik benieuwd welke adviezen zij voor ons hebben. Daarbij komt dat allerlei ruimtelijke projecten erg lang in de parkeerstand staan bij de Raad van State. Daardoor staat de bouw van nieuwe scholen, zorgwoningen en ouderenwoningen stil. In de motie die op 5 juni jl. raadsbreed is aanvaard, staat dat er onderzoek nodig is naar nieuwe woningbouwlocaties. Gewoon een straatje erbij zei de minister onlangs nog. Niet de markt, maar de overheid moet aan het stuur. Dit betekent: actieve grondpolitiek. Wanneer komt het college met een voorstel daarvoor? In samenhang hiermee moet ook de onderwijsvisie worden geactualiseerd. Al in juni hebben wij daarop gewezen! Er is helaas nog niets mee gedaan, dus dienen wij nu een **motie** in. Verder is het nodig opnieuw te kijken naar de energiestrategie. Energieneutraal in 2050. Hoe gaan wij dat bereiken? Zo zijn het rijk en de rechter dwars zijn gaan liggen waar het gaat om zonnepanelen op landbouwgrond (mag straks niet meer) en isolatie van woningen (vleermuisproblematiek). Willen we onze doelstellingen halen, dan moet er dus meer zon op parkeer- en andere daken en is een nieuwe aanpak voor spouwmuurisolatie nodig. En het onderstation Hattem moet met spoed worden vergroot. Voor de spouwmuurisolatie dienen wij een **motie** in. Ook het gezondheidsbeleid verdient meer aandacht. Wij wijzen op geluid snelwegen, stikstof, fijnstof, vervuild water enz.

Citaat 3: Veel mensen zoeken in een ver land de vertrouwde plek die ze op de plaats waar ze wonen, hebben verloren

2.Migratie. Iedereen wil grip op migratie. Het kan zo niet doorgaan vinden velen. Maar hoe dan? De ruimte in Nederland en Hattem is schaars en er zijn te weinig woningen voor eigen inwoners en nieuwkomers. Geen enkele politieke partij heeft de echte oplossing. Ja, Europa, maar daarmee komen we er niet. Ik constateer dat we leven in tijden van oorlogen en een oneerlijke verdeling van welvaart in de wereld. Grote vluchtelingenstromen zijn het gevolg. Op de oplossing hebben wij als lokale politiek helaas weinig invloed. Wat nodig is, is vrede in de wereld en een eerlijke verdeling van de welvaart. Op dit moment is dat helaas een utopie. Wij leven in Nederland in onze eigen kleine bubbel. Het eerlijke verhaal is: er komen meer vluchtelingen die gehuisvest moeten worden. Ook in Hattem. In 2023 moeten wij 34 statushouders opvangen. De verwachting is dat dit in 2024 alleen maar verder zal toenemen. Wanneer wij uitgaan van 40, dan betekent over 10 jaar, rekening houdend met groei en gezinshereniging gemiddeld 80 per jaar. I.c. we moeten voor 800 extra mensen woningen bouwen. Zeg maar 300 tot 400 woningen extra. Het is goed dat het college bezig is met een nieuwe locatie voor de Oekraïners en een locatie voor flexwoningen. Maar dit is kortetermijnpolitiek. Wat het CDA mist is een duidelijke visie op de toekomst. Wat gaan wij doen om het huisvestingsprobleem op te lossen? Ik heb eerder geopperd: kom met een 100-flexwoningenplan voor de komende 4 jaar. Bouw op 10 locaties gespreid over heel Hattem per locatie 10 woningen. Maar kijk ook verder. Neem die andere 200 tot 300 woningen, al dan niet flex, mee in het bouwprogramma voor de zes jaar die daarop volgen. Binnen de bestaande bebouwing redden wij dat niet, dus zal er ook naar de randen van Hattem gekeken moeten worden. En betrek de inwoners erbij. We moeten als Hattemse samenleving gezamenlijk invulling geven aan de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en statushouders. Veel inwoners begrijpen dat, maar zodra een locatie in de directe woonomgeving wordt aangewezen, dan blijken er opeens gevoelens van angst en gevaar te zijn. Zodra er een stip op een kaart staat, dan klimmen inwoners onmiddellijk in de pen. Recent nog aan de Hessenweg, aan de Randweg en nu bij twee locaties die in procedure zijn. Het eerlijke verhaal is dat er op tenminste 10 andere plekken ook woningen moeten komen voor vluchtelingen en statushouders. Laten we dat eerlijke verhaal samen uitdragen. We moeten de naaste, de vluchteling, liefhebben als ons zelf. Tot nu toe gaat het overigens goed met de integratie van statushouders in Hattem. En dat moeten we vooral zo houden.

Tot slot. Wij hebben geprobeerd invulling te geven aan de gemaakte afspraken tijdens de 2-daagse van de raad. Daarom aangegeven wat wij willen veranderen door middel van amendementen en moties. Ik sluit af met een laatste citaat

Citaat 4: Het is telkens een wonder van Gods genade wanneer Hij het goede in ons laat zegevieren.

Dat wens ik onze inwoners, het college en deze raad toe.

CDA-fractie: Teun Juk en Robert Klaassen.